

Numer pojedyncze przedają się po gr. 10
tylko w Kantorze Głównym przy ulicy
Rymarskiej Nr. 742 na dole.

Premumerata w Stolicy roczna złtp. 40 —
kwartalna złtp. 12 — miesięczna złtp. 4 —
kwartalna po województwach złtp. 20.

GAZETA POLSKA

Sine ira et studio.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Komisya Rządowa Przychodów i Skarbu.

Pragnąc ażeby ofiary dobrowolnie składane po rozmaitych miejscach przez obywateli gorliwych w popieraniu sprawy powszechnej krajowej, koncentrowały się odtąd w kasach właściwych, Komisya Rządowa Przychodów i Skarbu z mocy służącej jej attribucyi w artykule 1 postanowienia byłej Rady Najwyższej Narodowej z dnia 11 Sycznia b. r. Nro 505 podaje do powszechnej wiadomości, iż wszelkie ofiary dobrowolne bez szczegółowego przeznaczenia na potrzeby ogólne kraju składane, przyjmować będzie odtąd.

1. W Stolicy: Kasa Jeneralna Królestwa za kwitami wizowanemi przez Dyrektora Jlnego Kontroli w Komisyi Rządowej Przychodów i Skarbu.

2. Po województwach: Kasy główne wojewódzkie za kwitami wizowanemi przez Komisarzy skarbowych.

3. W obwodach: Kasy obwodowe za kwitami wizowanemi przez Komisarzy obwodowych. — w Warszawie dnia 22 Lipca 1831 r. — Minister Prezydujący, (podpisano) Leon Dembowski. — Sekretarz Jeneralny, *Mierniewski.*

— *Urząd Muncypalny miasta stołecznego Warszawy.*
W zeszłą Sobotę o godzinie 8mej wieczorem, znaleziono przed głównym Ratuszem pugilares, w którym znajduje się bilet bankowy na złt. 50; wzywa właściciela takowego, iżby się w przeciągu jednego miesiąca od daty dzisiejszej do bióra policyi zgłosił, gdzie po należytym udowodnieniu, pugilares w mowie będący wydanym będzie; po upływnieniu zaś wymienionego terminu, pieniądze powyższe w instytucie opiekującym się dziećmi po poległych w boju rycerzach złożone zostaną. — w Warszawie dnia 25 Lipca 1831 r. — Referendarz Stanu, Wice-Prezydent, *Gerticz.*

Rada muncypalna miasta stołecznego Warszawy.

Gdy niewiadomo, dla jakich powodów rozgłoszono po mieście, że Jenerał Jankowski z wzięcienia uszedł, przeto Rada muncypalna donosi współobywatelom, że to jest fałszem, o czem naocznie przez swoją delegacyę przekonała się.

Rada muncypalna może zapewnić, że sprawa Jankowskiego równie ją jak wszystkich dobrze myślących Polaków mocno obchodzi, i że rzecz cała postępuje dotąd, i zakończyć się musi drogą słuszności i prawa.

w Warszawie dnia 25 Lipca 1831 r.

Prezes, *Garbiński.*

Radca pióro trzymający, *A. Podbielski.*

— Rząd Narodowy otrzymał pewną wiadomość, że Ambasadorowie Angielski i Francuzki, uczynili w Wiedniu silne przełożenia, względem korpusu Jenerała Dwernickiego. Niewiadomo jeszcze, jaki będzie ich skutek; lecz ta zgodność żądań Francyi i Anglii, uczyniła mocne wrażenie na gabinecie Wiedeńskim.

— Strzelcy Pułkownika Zaliwskiego, ujęli w województwie Augustowskim kuryera, wiozącego depesze, krzyżem i znaczne sumy dla armii Rosyjskiej.

— Odebrano wiadomość z Prus, iż po korpusie 6000 Jenerała Gielguda z 6 działami, udał się także Jenerał Chłapowski z 700 kawalerji na territorium Pruskie, a Jenerałowie Rohland i Szymanowski z korpusami swojemi zbliżyli się do granicy. Rozbrojone wojsko odbywa ścisłą kwarantannę. Ilość Polaków do d. 15 b. m. rozbrojonych i na Pruskiem territorium zostających, wynosi podług urzędowych wiadomości 4 Jenerałów, 607 oficerów i 6,000 żołnierzy. Prócz tego 1994 koni, 26 dział i 26 wozów amuncyjnych.

Pokazuje się więc, że Jenerałowie Dembiński i Sierakowski jeszcze pozostali na Litwie. Również o powstańcach nie masz żadnej wzmianki.

Widać że nie w skutek losu bitwy ten korpus jest stracony, nie przez zwycięstwo Moskali, lecz w skutek złego prowadzenia i zdrady. Uprawdano całą artyleriją, a jeżeli policzymy to co pod Dembińskim i Sierakowskim pozostało, co mogło poledz w kilku utarczkach, to się wylizy i cały korpus.

Giełgudowi ufano aż do ostatniej chwili; jego nadaremne uboczne marsze ku Kiejdanom tam gdzie nie było nieprzyjaciela, jego odwłoka w uderzeniu na Wilno, dopóki się tam Moskale nie wzmocnili, nareszcie znown marsze i nieczynność w Rosienjach, dopóki całe siły Rosyan nie nadejdą — nie otworzyły oczu biednej armii. — Duma jego i odkryte w końcu zamysły, kazały się trzymać przy dowództwie wszelkimi siłami; wszyscy rozsądniejsi oficerowie wyżsi, wszyscy obywatele Litwy głośno oświadczyli, że Giełgud niegodzien jest dowództwa, gdyż fakta za nadto przemawiały o jego braku talentów i o niebezpieczeństwie na jakie wystawia rzecz publiczną; ale na wytkło do zaufania wojsko, myślało że to tylko intrzygi i wierzyło w niego ślepo aż do ostateczności. Przyszła na reszcie chwila gdzie się demaskował; z czystym patryotyzmem naszych wojowników nie mógł nic poradzić; chcieli walczyć do ostatniego; odłączył się więc od nich z częścią uwiedzioną i namawiał resztę wojska ażeby przestało walczyć. Tu spotkała go kara zdrajcy — za późno! rzecz publiczna straszny szwank poniosła!

Giełgud od pierwszych dni Rewolucyi, był nienawiedzony przez wojsko, podejrzany przez opinię. W Radomiu, zagrożono temu Jenerałowi śmiercią. Nigdy u nas głos ludu, nie utkwil w umyśle rządzących. Jeżeli zdrada zniszczyła usiłowania bohaterskie na Litwie, jeżeli rozpacz skłoniła oficera Polskiego do ukarania zdrajcy... niech drżą wszyscy na wspomnienie tego przykładu, którzy się świętej sprawy, śluszawą dłonią dotykają!

— (Dowiadujemy się w tej chwili iż Wódz Naczelny otrzymał od Jenerała Chłapowskiego raport stwierdzający wiadomości otrzymane z Gazet Pruskich o Jenerale Giełgudzie).

— Szanowny Jenerał Krukowiecki, obejmie znouw ważny urząd Gubernatora.

— Z Pułtuska. — W dniu 17 Lipca r. b. o godzinie 4 popołudniu Podporucznik Kulpiński z pułku mego dowództwa, wysłany przezemnie z Pułtuska z 24 ułanami dla zniesienia placówki moskiewskiej, we wsi Popławach za Narwią stojącej, i brzegów téjże strzeżącej, tenże znając dosyć miejscowość, w punkcie przez nieprzyjaciela mniej strzeżonym, Narew wplaw przepłynął, a po dwugodzinnym marszu, przez swą roztropność, okrążywszy lasami nieprzyjaciela, mocno na niego uderzył, tak, iż pomimo najsilniejszego bronienia się i dawania odporu przez tegoż; Kapitana komenderującego tym posterunkiem, ozdobionego 4 krzyżami, z 22 kozakami w niewolą zabrał, 10 na placu położył, reszta się ucieczką ratowała, sam zaś odważnie i mężnie przodkując od lancy tylko ranionym został, także 1 podoficer, i 2 żołnierzy. Zabrzanych 22 jeńców, Kapitana, koni 21, i całe uzbrojenie na podprowadzonym w tym czasie z Pułtuska promie przeprawił, i z plutonem swym napowrot szczęśliwie wplaw przez Narew do Pułtuska przybył, nieutraciwszy żadnego z wziętych żołnierzy. Przyjemno mi jest oddać pu-

blicznie oficerowi temu sprawiedliwość, który nie tylko w téj jedynéj wyprawie, lecz w wielu innych podobnych, i gdzie tylko był wysłany, zawsze się pięknie odznaczał, i dawał chlubne dowody swego męstwa, odwagi i roztropności. — *Piwnicki* Podpułk. S pułku ułanów.

— Szanując w okolicy stolicy wznoszą się codziennie, mieszkańcy obojéj płci z chwalebna gorliwością pracują nad wzniesieniem warowni. Waleczni nasi rycerze z pułku 4 i 8 poświęcili także dzień i noc onegdajszą sypania wałów. Muzyka i wesołość towarzyszy tym patryotycznym pracom.

— Senat zatwierdził wybór Teodora Morawskiego na Deputowanego z miasta Kalisza.

— Pospolite ruszenie walczy z zapalem przeciw najezdnikom. W kilku miejscach po téj stronie Wisły nasi poczciwi wieśniacy dali się kozakom we znaki.

— W Siedlcach, przyjęto naszych wojowników z uczuciami godnymi wojska i ludu Polskiego.

— Niektórzy Panowie niechcąc sobie dać wzięść w rekwizycję koni, sprzedają niby takowe wojskowym czyli raczej utrzymują je w stajniach wojskowych. Jeżeli uczyniona w tym względzie przez Towarzystwo Patr. odezwa do władz właściwych odniesie jakiś skutek, życzyliby należało, aby i tych Panów śledzono.

— W przyszły Piątek odbędzie się w uniwersytecie jak zwyczajnie obchód pamiętki powstania naszego. Profesor Szyrma ma zatem honor upraszać chcących uczcić swym głosem ten dzień, żeby się poprzednio do niego zgłosić raczyli, gdyż uroczystość dnia i porządek wymagają, żeby ci tylko, co na liście będą zamieszczeni, mieli prawo mówienia. Początek o 7 godzinie wieczór.

— Izba Poselska w dniu onegdajszym, na wniosek szanownego Posła Wartkiego, poleciła Rządowi i Wodzowi Naczelnemu, zwołać wielką Radę wojenną, która z Delegowanemi Izby, po jednym z każdego województwa, miała się naradzić nad obecnym położeniem kraju i decydować względem środków które przedsięwziąć należy dla utwierdzenia sprawy ojczyzny i wolności. Wódz Naczelny nie komunikował się z Sejmem, a bardzo mało z Rządem. Godna uwielbienia troskliwość Reprezentantów, na których cięży odpowiedzialność przed Bogiem i ludźmi za wszystko coby ze szkoda publiczną nastąpić mogło, niepozwoili im dłużej milczeć; chcą więc Izby poznać stan rzeczywisty w jakim się naród znajduje, chcą wiedzieć jakich jeszcze potrzeba ofiar i poświęceń. Reprezentanci narodu! oczekuje po was ojczyzna kroków wielkich i pewnych, w téj stanowczej chwili, na której szczęście pokoleń i wasza chwala polega. — Oto jest wzmiankowana wczoraj przez nas odezwa Izby Poselskiej do Rządu Narodowego: «Biorąc na uwagę przeważne okoliczności, w których się naród w obecnej stanowczej chwili, co do wszechstronnych stosunków wojennych znajduje, pragnąc oraz powziąć względem tychże stosunków i okoliczności z obroną kraju związek mających, rzetelną i dokładną wiadomość, którąby Reprezentantów narodu z położeniem kraju pod względem wojennym obznajmić, a razem troskliwość ich o tenże zaspokoić mogła, pragnąc tym sposobem postawić w możności rozwinięcia wszelkich sił i środków do zwalczania nieprzyjaciela; Izba Poselska, stosownie do swéj pod d. 23 Lipca r. b. zapadłej decyzji, ma honor wezwać

Rząd Narodowy aby zaraz po odebraniu niniejszej odezwy, zwołał Radę, która się składać będzie z członków Rządu Narodowego, z Wodza, z członków Izby Poselskiej po jednym z każdego województwa i wojskowych w czynnej służbie będących, wybranych przez Rząd Narodowy wraz z Wodzem Naczelnym.» Do składu Rady powyższą odzwą oznaczoną, wybrani zostali z grona Izby Poselskiej: Łuniewski, Hr. Małachowski, Niemojowski, Swirski, Chęłmicki, Żwierkowski, Wężyk, Wiszniewski, Hr. Olizar, Jełowicki i Zołeski.

Pogłoski dzienne.

- W okolicach Płocka miała zajść bitwa do której należała Dywizya Jenerała Milberg.
- Jenerał Dembiński objął dowództwo wojska na Litwie.
- Słychać iż Księża Jezuici w Galicyi zaprenumerowali 100 exemplarzy Dziennika *Zjednoczenie*.
- Między Kowalem a Lubieniem stały onegdaj 4 pułki jazdy nieprzyjacielskiej, zaś pod Brześciem Kujawskim 8000 piechoty. Druga podobna kolumna stoi przy Wiśle około Służewa.
- Jenerał Rüdiger przeszedł na tę stronę Wieprza, należy się spodziewać że w krotce nastąpi z nim spotkanie.

Wspomnienie z wyprawy walecznego korpusu Dwernickiego.

(Nadesłane)

Bitwa pod Boremłą, świetną chwałą okryła korpus Dwernickiego, lecz nieobeszło się bez strat bolesnych, a jedną z nich był zgon Felixa Słomińskiego Podporucznika, który dopiero w kwiecie wieku, wysokie przymioty charakteru duszy posiadał. Wiadomość o jego śmierci powszechną w korpusie sprawiła boleść, poległy Rycerz rzetelnie na nią zasłużył.

Ledwie w dniu 29 Listopada wydane zostało hasło do walki na śmierć ciemiężcom Polski, Felix Słomiński stanął w szeregach pułku krakusów Imienia Kościuszki, w Lutym wyszedł na linią bojową, umieszczony w korpusie Jenerała Dwernickiego. W pierwszej pod Stoczkim batalii odznaczył się walecznością. Korpus ten wiele krotne staczał bitwy, a wszędzie zaszczytnie zwycięzkie z przeważnym nieprzyjacielem. Słomiński w każdej odznaczał się walecznością, łącząc do tego przykładną wytrwałość w trudach, wzorową w służbie pilność, rozsądną w wykonywaniu rozporządzeń dowodców swych przeczorność. Te wzniosłe zdolności w młodzieńcu, zwróciły na siebie oczy wszystkich oficerów korpusu; dobrocią, słodyczą charakteru przywiązał do siebie podwładnego żołnierza, był wigo przedmiotem nie tylko szacunku, lecz nadto szczerego w koleżeństwie wszystkich przywiązania. Miał wielorakie w obozie proponowane mu zaszczytne obowiązki; wszystkich odmówił, jedynym sądząc być obowiązkiem walczyć z wrogami przed frontem. Tak celujące postęпки młodego oficera, nie uszły baczne go oka naczelnego Jenerała, który poznawszy go z bliska przewidywał wyższość przeznaczenia jego i takowe z roskoszą serca swego dla niego gotował. Nadeszła wreszcie walka pod Boremłą; dywizyon krakusów Imienia Kościuszki stanął między najwaleczniej-

szemi w tej bitwie, oni to z innymi dywizyonami jazdy najwięcej przyłożyli się do zjednania korpusowi wielkopomnej chwały, iż pokonał przeważnie kilkakrotnie liczniejszy korpus Rosyjski i działa mu zabrał. Słomiński nie dał się wyprzedzić. Lecz tu właśnie miał być koniec jego poświęceń. Obskoczony z swym oddziałem przez pułki huzarów Rosyjskich, długo się im opierał, walczył z nadzwyczajnym mężstwem i już przebija się; lecz w końcu odnosi rany, ciężki trzy razy pałasem w głowę, spada z konia, biegną mu na pomoc towarzysze broni, unoszą rannego; lecz nie mogą uchodzącego życia długo zatrzymać. Miał tylko czas powiedzieć „ale armaty są nasze, i umarł śmiercią bohaterą na rękach kolegów i brata. Te słów kilka niech będą wynurzeniem boleści całego korpusu, który łzami żalu uczcił grob walecznego. Cześć pamięci twojej młodzieńcze! że umiałeś pozyskać serca wszystkich i czynami zapewnić sobie chwałę. Kiedy wywalczymy naszą niepodległość wnieśliemy pomniki walecznym, co nie doczekają końca świętej wojny; ta nieśmiertelna wdzięczność narodu przekaże późnym pokoleniom imiona mężów, co życiem własnym, ojczyzny życie okupili. — Dowódcą dywizyonu Major Krasnodębski wraz z kolegami.

Pomazańcy.

(Rozmowa nadesłana.)

Jan. Zkąd monarchowie mają prawo do panowania samowładnie nad światem?

Piotr. Zkąd że są namiestnikami Boskimi.

Jan. Gdzież mają na to dokumenta?

Piotr. Czyż nie napisano jest wyraźnie w Piśmie świętym, w rozdziale X w wierszu 1 ksiąg pierwszych królewskich: «I wziął Samuel bankę oleju, i wylał go na głowę Saula.

Jan. Tak jest, nikt temu nie zaprzeczy, ale do czegoż te słowa prowadzą?

Piotr. Wylawszy Samuel olej na Saula, musiał go nim pomazać; a pomazawszy go, zrobił go przeto pomazańcem; a będąc Samuel sługą Bożym, uczynił także Saula pomazańcem Bożym, i rządząc potem samowładnie i okrutnie wybranym od Boga ludem, został tym samym samowładzcą i tyranem z woli Boga. A że wszyscy królowie są następcami Saula, bo on był pierwszym królem, przeto i oni są samowładzcami i tyranami z woli i żaski Boskiej.

Jan. Zviste, byłby to niezaprzecony dowód pochodzenia władzy królów od Boga, gdyby olej wylany na głowę Saula większą miał ważność, niż słowa Boże, które w tychże księgach królewskich w rozdz. VIII i XV czytamy, jak następuje: «Zebrawszy się wszyscy starsi Izraela synowie, przyszli do Samuela i rzekli mu: postanów nam króla, aby nas sądził (ale nie gnębił). A Samuelowi nie podobala się ta mowa, i modlił się za nimi do Boga; a Bóg rzekł do niego: *stuchaj głosu ludu we wszystkich co mówi, boć nie ciebie odrzucił, ale mnie, abym nie królował nad nim.... I będziecie wołać, a nie wysłucha was Pan, żeście sobie prosili króla... I załował Bóg iż go uczynił królem nad Izraelem... Odrzu-*

cił cię Pan, *abyś nie był królem!*... Słowa te dowodzą że władza monarchów pochodzi od Boga?

Piotr. Prawda, jest to coś jakby niepochlebnego dla królów; ależ przecie mamy inne jeszcze dowody, które mówią za władzą absolutną monarchów: któż w tym względzie z-przeczy wiary *Historji Powszechnj sławnego Kajdanowa?*

Jan. Mniejsza o to, co ludzie w kajdanach i pod knutem piszą; ale zakończmy już tę naszą dysputę rozwiązaniem następującego pytania: *co powinno panować na świecie, czy prawa, czy osoby?*

Dla rozwiązania z całą dokładnością tój kwestyi, przejrzijmy z uwagą oba testamenty pisma świętego, wszystkie dzieła znakomitszych filozofów, i całą historjy rodu ludzkiego. Obliczmy ile w tych dziełach jest zdań mówiących za *władzą praw* a ile za *władzą osób*. Obrachujmy ile od początku dziejów aż dotąd było prowadzonych wojen dla dumy i prywatnego interesu osób, a ile dla istotnego dobra narodów i dla obrony praw: a przekonamy się, że około 2000 razy więcej jest dowodów za *prawowładztwem*, niż za *jednowładztwem* (*).

Prawda ta, że *prawa a nie osoby powinny panować nad narodami*, wsparta tylą dowodami religijnymi, filozoficznymi i historycznymi, do których przybysza jeszcze jeden niezbity dowód matematyczny, że liczba 2000 jest dwa tysiące razy większa od liczby 1 może mieć sobie równą prawdę co do pewności?

Piotr. Zaiste, jest to największa z prawd, jakie tylko dotąd odkryte przez ludzi zostały; ale co na to powiedzą królowie?

Jan. Ich głosem zwyczajnym jest huk prochu i szcęk oręża: potrafią oni nim przemódc wszelkie dowody tak religijne i filozoficzne, jak historyczne i matematyczne.

Piotr. Takżto jest pobożność Królów, z którą tak często, (obwiniając nas o bezbożność), wyjeżdżają?

Jan. Nie obrażaj ich, wżak oni podług twego twierdzenia są *Vice-Bogami*.

Piotr. Błąd mój, z któregoś mię wyprowadził zasługuję na tak przykre wyrzuty?

Jan. Szczęśliwy jestem z twego nawrócenia. Daj Boże, by wszyscy ludzie poszli za twoim przykładem, i zamiast skarżenia się na powszechnie nieszczęście, zechcieli szukać jego przyczyny i w samym źródle wysuszyć ją usiłowali!... W. J.

WYGNANIEC SYBERYJSKI.

Mamże z ujmą mój dumy, z ludzkości obrazą,
Kiedy mię katy nie przestają smagać
Jak niewolnik bez duszy, jak bezduszny Nazo
Tyranów o litość błagać?

Nie, nie: kto nigdy podle nie uniżał czoła,
Kto umiał dotrwać losom, kto śmiał z wiewóz sztydźć,
Kto mógł swoich ciemięzców jawnie nienawidzić,
Ten niemi wzgardzić podola!

Ty którego zwą Panem te odwieczne lody,
Z sercém nad nie ziemniejszém, wrogu praw swobody,

(*). Wyrazy te podług etymologii Greekiej brzmiatyby: *nomarchya* i *monarchyja*: *nomos* bowiem znaczy *prawo*, *monas* jedno.

Jeśli ci jeszcze jakie pozostało czucie,
Jeśli czujesz zgryzotę w sumienia wyrzucie,
Stań w tkliwj ojca postaci
Któraś swe czoło okrywał,
Gdyś łaskawie podpisywał
Ukazy potępienia mnie i moich braci!
Stań potworo przed mém okiem
I natchnij mnie twym widokiem!

Krwi pragniesz? uderz! wytrysną ci zdroje,
Nasyć serce krokodyle!

Tyle tylko zostaw, tyle
Ile na rysy potrzeba mi twoje.
Ale nie: i ta rozkosz będzie mi wydarta;
Nad krwawe zemsty mojej opisy
Własnych dziejów jedna karta
Lepsze ciebie poda rysy.
Moich żalów bezsilnych nie usłyszysz jęku,
Dojdzie cię tylko głos wzgardy tufacza,
Wygnańca, potępienca, z więzami na ręku,
Głos wyższy co ci przebacza!

Ty tylko, której obraz po obrazie Boga
Wiernie w piersi mój spoczywa,
Ziemio święta, ziemio droga,
Ziemio długo nieszczęśliwa!
Ty, na której słabe dziecko,
Miłość ciebie ssatem z mlekiem,
Coś z ubóstwionym człowiekiem
W grób śmierci pchnięta zdradziecko,
Ty się tylko odrodź wolna,
Rozjaśń swe czoło słodkimi uśmiechy,
A żadna siła nie będzie zdolna
Wydrzeć mi z serca pociechy.
I z pustyni nieprzebytych od zmarzłych potoków
I z ostatnich świata krańców,
Usłyszysz głos nie tęsknot, nie stłumionych jęków,
Lecz głos błogostawiający, głos szczęścia wygnańców!

Ach, i ty, której niegdyś przychylniejsze dłonie
Czyste pasmo dni złotych, dni szczęśliwych przędły,
Coś wiodła myśli moje przez nadziei błonie
Przybrane w kwiat uroku nigdy nie uwiedły
Ty która tymże nadzwyczajnym powabem
Oddalasz myśl ponurą od obecnej troski,
W okrag luby, w okrag Boski;
Gdy dla ciebie zginiony, od ciebie daleki,
Ostatnim dotłoczony ciężarem boleści
Zamknę nie twoją ręką zawarte powieki,
Przeszlij z zachodniém słońcem, ze wschodzącą zorzą
O twojem szczęściu donoszące wieści,
A oczy konające jeszcze się otworzą,
Raz jeszcze wylewając łez obfitych rzeki,
Zaleją się szczęśliwe... i usną na wieki!
Zamilkł — zdumione skały

Wolnych jęków wygnańca odbić nie umiały;
Bo krajom tym, przebaczeń słowa nieznajome
Nigdy się nie odbiły o ich brzegi strome;
A echa szpiegujące w milczeniu głębokim
Ciekawém z głębi puszczy wyzierały okiem!